

Bilag 3 – Begrebsliste

Begrebslisten, der er tilknyttet hele sættet af akkrediteringsstandarder, er udarbejdet for at sikre en fælles forståelse af de anvendte begreber og ord. Vigtigheden af, at institutionerne/enhederne selv får defineret, hvad de lokalt forstår ved akkrediteringsstandardernes ordlyd, skal dog understreges.

Begrebslisten er bl.a. baseret på Det Nationale Begrebsråd for Sundhedsvæsenet, Sundhedsvæsenets Kvalitetsbegreber og -definitioner (DSKS), gældende lovgivninger og Dansk Selskab for Patientsikkerhed.

Term	Definition
Aftale	Noget to eller flere parter er blevet enige om.
Afdeling	En fællesbetegnelse for dele af et hospital, herunder afsnit, klinik, center mv.
Akkreditering	Procedure, hvor et anerkendt organ vurderer, hvorvidt en aktivitet, ydelse eller organisation lever op til et sæt af fælles standarder. Ved akkreditering gives en formel anerkendelse af, at personer eller organisationer er kompetente til at udføre sine opgaver.
Akkrediteringsstandard	En standard, der beskriver krav, som lægges til grund for akkreditering.
Aktivitetsmål	Aktivitetsmål beskriver den forventede produktion af ydelser, som en afdeling skal levere i løbet af et kalenderår for et givent budget.
Akutbakke	En lokalt veldefineret samling af lægemidler til anvendelse ved akutte hændelser, fx hjertestop eller anafylaksi.
Allergi	Ved allergi forstås en overfølsomhedsreaktion, som udløses af en immunologisk sygdomsmekanisme. Allergi giver anledning til reaktioner, der strækker sig fra lettere gener til alvorlige og livstruende reaktioner.
Analyse	En tilbundsående undersøgelse af noget for at finde ud af dets bestanddele og sammensætning.
Anamnese	Den del af en sygehistorie, som skyldes oplysninger fra patienten selv eller hans omgivelser om tidligere eller nuværende lidelser, bl.a. også patientens subjektive symptomer.
Audit	Sundhedsfaglige personers gennemgang af konkrete processer (patientforløb og/eller arbejdsgange) med henblik på at vurdere kvaliteten af sundhedsvæsenets/enhedens ydelser. Vurderingen foretages på grundlag af forud definerede kriterier og har til formål at afdække tilfredsstillende eller ikke tilfredsstillende forhold. Begrebet indeholder både dataindsamling, en vurdering af arbejdsgange samt resultatet af det afholdte auditmøde.
Behandling	Undersøgelse, diagnosticering, sygdomsbehandling, fødselshjælp, genoptræning, sundhedsfaglig pleje samt forebyggelse og sundhedsfremme i forhold til den enkelte patient.
Behandlingsansvarlig	Ledere og/eller medarbejdere, der er ansvarlige for behandling af en patient.
Behandlingsmål	Det resultat/mål, man tilstræber at nå ved igangsættelse af behandling.

Term	Definition
Behandlingsplan	Nedskreven plan for udredning, behandling og pleje. Behøver ikke fremstå som en selvstændig del af journalen, men alle dele af planen skal klart fremgå og kunne identificeres af dem, der skal bruge den.
Brandsikring	Brandsikring er mere end brandbekæmpelse; det omfatter både forebyggende foranstaltninger og alarmerings- og beredskabsplaner. Brandbekæmpelse er "brug af ildslukker", etc.
Diagnostisk afdeling	Afdeling, hvis primære opgave er at diagnosticere, fx billeddiagnostisk afdeling.
Dialog	Udveksling af informationer, synspunkter og/eller budskaber.
DOK	Markerer en indikator, hvor der er krav om udarbejdelse af politik, retningslinje, instruks, plan eller lignende dokument.
Dokumentere	Fremlæggelse af dokumenter/notater, der underbygger en indikator eller en ydelse.
Dokumentstyring	Styring eller administration af dokumenter.
Dokumentstyrings-system	System, der understøtter dokumentstyringen. Det kan med fordel være it-baseret.
Dosisdispensering af lægemidler	Et lægemiddel på apotek eller sygehusapotek påfyldes en doseringsbeholder, som er tilpasset lægemidlets konkrete anvendelse. Dosisbeholderen kan indeholde en eller flere doseringer af et eller flere lægemidler.
Enstrenget lægemiddel-dokumentationssystem	Anvendelse af et fælles ordinations-skema (skriftligt/elektronisk) på hospitalet. Lægen indfører sine ordinationer i skemaet, og personalet benytter samme skema til dispensering og medicinadministration.
Epikrise	Et kort sammendrag, som indeholder de oplysninger om en patients sygehistorie og indlæggelsesforløb, der er nødvendige for modtageren.
Evaluerer	Dokumenterer systematisk vurderingen af en proces for at se, om den lever op til fastlagte mål eller krav.
Evidens	Bedste foreliggende, videnskabelige viden/bevis.
Evidensbaseret	Medicinsk beslutningsgrundlag baseret på bedste foreliggende, empiriske evidens eller - i mangel på empirisk evidens – ekspertkonsensus.
Faglig kvalitet	Kvaliteten af de ydelser, som fagpersoner udfører i forbindelse med det kliniske arbejde.
Forbeholdt sundhedsfaglig virksomhed	Typer af opgaver som forbeholdes autoriserede sundhedspersoner, for eksempel læger, jordemødre, tandlæger og kiropraktorer. Disse opgaver kan, med få undtagelser, delegeres til en medhjælp.
Forebyggelse	Sundhedsrelateret aktivitet, der søger at forhindre opståen og udvikling af sygdomme, psykosociale problemer eller ulykker, og som dermed fremmer folkesundheden.
Forløbsbeskrivelse	Beskrivelse af ideel, klinisk praksis for patientforløb, aktiviteter, kontakter og hændelser for udvalgte patientgrupper.

Term	Definition
Forvekslingsindgreb	Alle påbegyndte invasive indgreb udført på enten den forkerte patient, det forkerte sted eller det forkerte organ; omfatter også forveksling af indgrebstyper, procedurer eller implantater.
Genoptræning	Genoptræning defineres efter Sundhedsloven og Serviceloven som en målrettet og tidsafgrænset samarbejdsproces mellem en patient/borger, eventuelt pårørende og personale med henblik på, at patienten/borgeren opnår samme grad af funktionsevne som tidligere eller bedst mulig funktionsevne; bevægelses- og aktivitetsmæssigt, kognitivt, emotionelt og socialt.
Genoptræningsplan	Plan for genoptræning, som beror på en konkret, individuel vurdering af den enkelte patients behov for genoptræning.
Handleplan	Dækker generelt tiltag, som initieres på baggrund af en evaluering. Handleplaner beskriver som regel følgende: <ul style="list-style-type: none"> • Konkrete mål for indsatsen, herunder hvilken effekt, der ønskes • Hvilke tiltag, der skal gennemføres • Tidsramme for gennemførelsen • Hvem, der er ansvarlig for gennemførelsen • Overvågning af målopfyldelsen • Hvem, der er ansvarlig for opfølgning.
Hospital	En fællesbetegnelse for sygehuse, hospitaler, psykiatriske sygehuse og privathospitaler med en fælles topledelse med driftsansvar.
Hospitalsledelse	Toplethed i et hospital.
Indikator	En evaluerbar variabel, der anvendes til at overvåge og evaluere kvalitet.
Infektionshygiejne	Viden, der kan modvirke infektion og spredning heraf.
Information	Oplysninger baseret på fakta.
Informeret samtykke	Samtykke, der er givet ved en konkret kontakt på grundlag af fyldestgørende information fra en sundhedsprofessionel.
Instruks	Konkret anvisning til, hvordan personale skal udføre specifikke opgaver. Se også Sundhedsstyrelsens vejledning nr. 9001 af 20.nov. 2000 om udfærdigelse af instrukser.
Intervention	En indgriben, indblanding eller påvirkning, fx samtale i forbindelse med forebyggelse og sundhedsfremme.
Interessent	Enhver med interesse for hospitalet. Omfatter således ledere, medarbejdere, patienter, pårørende og andre besøgende samt borgere.
Intolerans	Intolerans er en ikke-allergisk overfølsomhed og kan beskrives som mangel på evne til at tåle fx et bestemt læge- eller næringsmiddel.
Klinisk afdeling	Afdelinger, der er involveret i patientbehandling.
Klinisk kvalitet	Kvaliteten af de ydelser, som fagpersoner udfører i forbindelse med det kliniske arbejde.

Term	Definition
Kliniske retningslinjer	Systematisk udarbejdet evidensbaseret anbefaling og ofte klassificeret i henhold til deres metodologiske styrke, der anvendes i klinisk praksis, når der skal træffes beslutning om passende og korrekt sundhedsfaglig ydelse i specifikke kliniske situationer.
Kommunikation	Udveksling af informationer eller budskaber.
Kompetenceudvikling	Alle former for udvikling og læring, herunder intern og ekstern kursusaktivitet, efter- og videreuddannelse samt andre kompetenceudviklingsaktiviteter for alle ledere og medarbejdere.
Konsulent	I dette standardsæt menes der alle typer af medarbejdere, der er tilknyttet hospitalet uden at have en fast fuld- eller deltidsansættelse.
Kontinuitet	At patienten oplever et patientforløb, der forløber uden faglig ubegrundet ventetid.
Koordinering	Midlet til kontinuitet; proces med at få forskellige aktiviteter til at passe sammen.
Kritiske observationsfund	Observationsfund, der tyder på forværring af patientens tilstand eller afviger fra det forventede forløb.
Kvalitet	Egenskab ved en ydelse eller et produkt, der betinger ydelsens eller produktets evne til at opfylde behov eller forventninger. WHO's 5 punkter i relation til kvalitet: <ul style="list-style-type: none"> • Høj professionel standard • Høj patienttilfredshed • Helhed i patientforløbet • Minimal patientrisiko • Effektiv ressourceudnyttelse.
Kvalitetsmål	Mål for den ønskede kvalitet.
Kvalitetsorganisation	Organisation i hospitalet, der tilrettelægger systemer og arbejdsgange, der understøtter implementeringen og monitoreringen af kvalitetspolitikken. Kvalitetsorganisationen kan omfatte et kvalitetsråd og et eller flere tværgående, rådgivende udvalg.
Ledelse	Omfatter ledere i et sygehus/afdeling.
Leder	En person ansat i et sygehus/afdeling til at lede medarbejdere. Personale = ledere og medarbejdere.
Logbog	Omfatter systematisk registrering af relevante data, enten skriftligt eller elektronisk.
LUP	Landsdækkende undersøgelser af patientoplevelser.
Lægemiddel	Produkt, der er sammensat af et eller flere lægemiddelstoffer i en bestemt lægemiddelform og -styrke.

Term	Definition
Lægemiddeladministration	Personalets omdeling og hjælp til patientens indtagelse af medicin, herunder den nødvendige observation af patienten.
Lægemiddeldispensering	De processer, hvorved personalet optæller eller tilbereder ordineret lægemiddel til indgift, dvs. afmåler, ophælder eller optrækker i anden beholder samt eventuelt tilsætter middel til opløsning eller blanding.
Lægemiddelordination	Del af medicinering, hvor det planlægges, hvilket lægemiddel, en patient skal tilføres.
Medarbejder	En person ansat i et sygehus/afdeling og som arbejder sammen med andre. Personale = ledere og medarbejdere.
Medarbejderudviklings-samtaler	Regelmæssigt gennemført samtale mellem medarbejder og dennes umiddelbare leder om evaluering og drøftelse af medarbejderudviklingsplanen.
Medicinsk udstyr	Udstyr hørende under definitionen af "Medicinsk udstyr" i bekendtgørelse nr. 1263 af 15. december 2008: Ethvert instrument, apparat, udstyr, software, materiale eller anden genstand, anvendt alene eller i kombination, herunder software, som af fabrikanten er beregnet til specifik anvendelse til diagnostiske eller terapeutiske formål og som hører med til korrekt brug heraf og som af fabrikanten er beregnet til anvendelse på mennesker med henblik på diagnosticering, forebyggelse, overvågning, behandling eller lindring af sygdomme og skader, og hvis forventede hovedvirkning i eller på det menneskelige legeme ikke fremkaldes ad farmakologisk, immunologisk eller metabolisk vej, men hvis virkning kan understøttes ad denne vej.
MRSA-screening	Screening af patienter for den resistente stafylokokbakterie MRSA (Methicillinresistent Staphylococcus Aureus).
Mønstre og tendenser	Ved mønstre forstås forhold, der kan ses, når data gennemgås "på tværs". Det kan fx være, at der er problemer med flere aspekter af kvaliteten på en given afdeling, eller at der er problemer med en proces, der overvåges i flere forskellige kontekster, fx smertevurdering. Ved tendenser forstås udvikling over tid.
Målopfyldelse	Den udstrækning, i hvilken man har nået de mål, fx for kvalitet, som man har sat sig.
Nosokomielle infektioner	Sygehuserhvervede infektioner.
Nærmeste pårørende	Person, som en patient giver tilladelse til at kunne blive inddraget i forbindelse med en patientkontakt. De pårørende kan være slægtninge, men det kan også være en god ven.
Ordination	En læges anvisning af medicin eller behandling.
Organisation	Et antal mennesker, der samarbejder om at nå et eller flere fælles mål i en virksomhed eller offentlig institution.
Organisationsplan	Plan, der beskriver, hvilke funktioner/stillingskategorier, der indgår i en bestemt organisation.

Term	Definition
Organisatorisk kvalitet	Tilrettelæggelse af patientforløb, så det fremstår koordineret, samt rationel resourceudnyttelse.
Overflytning	Når en patient flytter afdeling, sygehus eller sektor.
Paraklinisk undersøgelse	Vurdering og analyse af prøver, udtaget fra patienter samt billeddiagnostiske undersøgelser, udført af personale tilknyttet billeddiagnostiske afdelinger.
Patientforløb	Summen af de aktiviteter, kontakter og hændelser i sundhedsvæsenet, som en patient eller en defineret gruppe af patienter oplever i forhold til den sundhedsfaglige ydelse.
Patientjournal	Omfatter alle data, der vedrører patientbehandlingen, herunder optegnelser fra ikke-sundhedsfaglige personer.
Patientoplevet kvalitet	Den kvalitet en given patient oplever i kontakten med sundhedsvæsenet.
Patientsikkerhed	Beskyttelse af patienten mod skade eller risiko for skade som følge af sundhedsvæsenets indsats og ydelser eller mangel på samme.
Personale	Det samlede antal personer, der er ansat på et hospital/afdeling. Personale = ledere og medarbejdere.
Personhenførbare data	Data, der kan identificere/henføres direkte til en patient. Eksempler er cpr-numre og data, hvor diagnoser er koblet til cpr-numre.
Partner	En person, der er en del af et samarbejde eller en beslutning.
Plan	Beskrivelse af konkrete tiltag for at opnå et givet mål, fx udmøntning af en politik eller retningslinje.
Politik	Beskrivelse af, hvilke intentioner hospitalet har i forhold til et specifikt emne/område.; Politikker afspejler organisationens standpunkter og værdier.
Primærsektor	Den primære sundhedssektor er den del af sundhedsvæsenet, der har den primære kontakt til borgeren, herunder privatpraktiserende læger, den kommunale hjemmepleje/hjemmesygeplejersker og eventuelle speciallæger.
Procedure	En fremgangsmåde for, hvordan noget skal gøres.
Proces	Anvendes i en række indikatorer om beskrivelse eller anvisninger om <i>mål, metoder, fordeling af opgaver og ansvar samt opfølgning</i> i forhold til et givent emne. En proces behøver ikke nødvendigvis at foreligge beskrevet i form af et specifikt dokument, hvis indikatoren ikke udtrykkeligt kræver dette. I stedet kan en proces være dokumenteret i form af fx ledelsesreferater.
PRO-data	Patientrapporterede data, der omhandler patientens helbredstilstand, herunder det fysiske og mentale helbred, symptomer, helbredsrelateret livskvalitet og funktionsniveau.
Pårørende	Person, der har et tilknytningsforhold til en patient i forbindelse med en patientkontakt. Se også "nærmeste pårørende".

Term	Definition
Rammeordination	Lægen overdrager til andre faggrupper at iværksætte behandling med udvalgte lægemidler til grupper af patienter med velbeskrevne sygdomme eller symptomer. Rammeordinationer er beskrevet utvetydigt i en instruks, som er opdateret og godkendt. Instruksen skal indeholde oplysninger om, hvad der kan ordineres, hvem der kan ordinere, og hvilke patienter/grupper, der må ordineres til.
Rationel farmakoterapi	Evidensbaseret og i overensstemmelse med god klinisk praksis. Rationel udnyttelse af det forhåndenværende lægemiddelsortiment ud fra såvel virkningsmæssige som økonomiske synspunkter.
Rehabilitering	En række indsatser, som har til formål at sætte den enkelte i stand til at opnå og vedligeholde den bedst mulige fysiske, sansemæssige, intellektuelle, psykologiske og sociale funktionsevne. Rehabilitering giver mennesker med nedsat funktionsevne de redskaber, der er nødvendige for at opnå uafhængighed og selvbestemmelse.
Retningslinje	Systematisk udarbejdet anvisning, der skal anvendes af ledere og medarbejdere, når de skal træffe beslutning om den rette fremgangsmåde.
Risiko	Mulighed for at noget uheldigt eller uønskeligt vil ske.
Risikostyring	De konkrete tiltag, der gøres for at identificere, vurdere, begrænse og forbygge skade og risiko for skade med henblik på at opnå en øget patientsikkerhed.
Risikovurdering	En systematisk måde at identificere og behandle risikofaktorer og usikkerhed på som led i en helhedsbetragtning.
RKKP	Regionernes Kliniske Kvalitetsudviklingsprogram, der driver et stort antal nationale kliniske databaser. Se www.rkkp.dk .
Sedation	Fremkaldelse med farmakologiske midler af en tilstand af ro, afslappethed, dødsighed og frihed for angst. Sedation er et spektrum af tilstande med varierende grad af påvirkning af patienten.
Sekundærsektor	Den del af sundhedsvæsenet, der kan overtage eller videreføre behandling fra primærsektoren, herunder sygehuse.
Specialist	Personale, der har specialiseret sig i et givent område. Ofte vil det være speciallæger, men kan omfatte andre grupper med specialkompetence, fx inden for billeddiagnostik.
Sundhedsaktivitet	Sundhedsrelateret aktivitet, der er rettet mod én patient.
Sundhedsfremme	Sundhedsrelaterede aktiviteter, der søger at fremme den enkeltes sundhed og folkesundhed ved at skabe rammer og muligheder for at mobilisere patientens og andre borgeres handlekompetencer.
Survey	Systematisk vurdering af opfyldelsesgraden af kravene i akkrediteringsstandarderne, der foretages af eksterne surveyors fra andre sygehuse.
Surveyor	Fagperson, der efter gennemgående specialuddannelse, vurderer hospitalets opfyldelse af akkrediteringsstandarderne.
Sygehus	En fællesbetegnelse for sygehuse, hospitaler, psykiatriske sygehuse og privathospitaler med en fælles topledelse med driftsansvar.

Term	Definition
Systematisk	Planmæssigt eller metodisk.
Tilsyn	<p>Procedure, hvor Styrelsen for Patientsikkerhed vurderer, hvorvidt den sundhedsfaglige virksomhed, der udføres af personer inden for sundhedsvæsenet, lever op til lovgivningens specifikke krav og til acceptabelt fagligt niveau. De specifikke krav kan være angivet i bekendtgørelser og vejledninger. Hvis der ved tilsynet findes alvorlige mangler, som ikke rettes op, kan Styrelsen for Patientsikkerhed overfor enkeltpersoner sanktionere i form af indskærpelser, afgørelse med vilkår for fagligt virke, påbud og i sidste instans virksomhedsindskrænkninger eller autorisationsfratagelser. Ligeledes kan sundhedsfaglige organisationer gives påbud, herunder til hel eller delvis ophør af virksomhed. (Kilde: Styrelsen for Patientsikkerhed).</p> <p>Mens tilsyn således har til formål at fastslå, om en person eller en organisation lever op til en given norm, som udtrykker lovgivningskrav og et acceptabelt fagligt niveau, som man skal være over, udtrykker akkrediteringsstandarderne et kvalitetsmål, som på mange områder ligger over det acceptable minimum og udtrykker det, der bør tilstræbes. Det er derfor ikke nødvendigt at leve fuldt ud op til samtlige krav i standardsættet for at opnå akkreditering.</p> <p>Tilsyn udføres af en myndighed, der ifølge lovgivningen har beføjelser til at pålægge sanktioner. Akkreditering gennemføres af en uafhængig organisation, hvis eneste opgave er at vurdere, i hvilken grad en organisation lever op til standarderne. Akkrediteringsorganisationen har ingen myndighedsbeføjelser, og eventuelle konsekvenser af manglende akkreditering er ikke foreskrevet inden for akkrediteringsprogrammets rammer, men følger af andre parter (fx kontraktparter) selvstændige vurdering af betydningen af den manglende akkreditering. (Kilde: IKAS)</p>
Tjekliste	En liste med punkter, det er nødvendigt at udføre, for at en given opgave er gennemført. Beskriver ikke nødvendigvis alle detaljer, der indgår i opgaveudførelsen. Punkterne udvælges ud fra overvejelser om, hvorledes man bedst sikrer korrekt udførelse af opgaven.
Uddannelse	Den uddannelsesforpligtelse hospitalet har i forbindelse med personer under formel uddannelse – altså cirkulærebestemte uddannelser i forbindelse med praktik, turnus osv.
Udredning	Omfatter forløbet fra patienten henvender sig med symptomer, til en diagnose er stillet. Diagnosticering er en del af en udredning.
Utilsigtet hændelse	En begivenhed, der er følge af behandling eller ophold på et sygehus, og som ikke skyldes patientens sygdom, og som samtidig enten er skadevoldende eller kunne have været skadevoldende, men forinden blev afværget eller på grund af andre omstændigheder ikke indtraf ("næsten hændelse"). Utilsigtede hændelser omfatter både på forhånd kendte og ukendte hændelser og fejl.
Vigtige samtaler	Dialog, hvor der skal overbringes et vigtigt/alvorligt budskab.